

Wunderline: weer een halte verder

We naderen het einde van 2021. Het afgelopen jaar stond in het teken van Europees grensoverschrijdend spoorvervoer. Het is een belangrijk thema, omdat de trein als duurzaam en veilig vervoermiddel veel kan bijdragen aan de klimaatdoelstellingen (Green Deal).

Als Wunderline-project, met dezelfde groene ambities, staan we uiteraard vierkant achter dit initiatief. Ik ben trots dat we een bijdrage hebben geleverd aan het European Year of Rail, met als hoogtepunt de Wunderline Community+ in november. Tijdens deze bijeenkomst bleek weer hoe betrokken partners zijn en hoe groot het draagvlak is. De Wunderline is écht van ons allemaal. Dankzij de uitstekende grensoverschrijdende samenwerking zorgen we ervoor dat de Wunderline op koers blijft en dat we obstakels, zoals financiële tegenvallers of vertraging in werkzaamheden/procedures, keer op keer kunnen overwinnen. Ik kijk dan ook met een zeer goed gevoel terug op deze bijeenkomst. Hopelijk vindt de volgende editie van de Wunderline Community weer fysiek plaats.

Ondanks corona hebben we in 2021 goede stappen gezet in de realisatie van de Wunderline. De participatieprocedure rond de spoorverdubbeling Scheemda-Winschoten in Nederland is eind dit jaar afgerond. We hebben veel gesprekken gevoerd met bewoners die langs de spoorlijn wonen. Zo kunnen we samen met hen een zo passend mogelijke invulling geven aan de plannen.

Ook aan Duitse kant van de grens verlopen de werkzaamheden voorspoedig. Deutsche Bahn ligt met het herstel van de Friesenbrücke op schema richting 2024. Afgelopen juni was de eerste stap richting bouw van de nieuwe brug. Een belangrijke mijlpaal, die ook de realisatie van fase I van de Wunderline dichterbij brengt.

In juni sloot het Netwerk Ketenmobiliteit de eerste netwerkperiode af, met als slotstuk het Uitvoeringsprogramma. Dit is een overzicht van alle maatregelen aan de Nederlandse en Duitse Wunderline-stations de komende jaren. Dankzij deze maatregelen kunnen reizigers straks nog makkelijker en comfortabeler van deur tot deur reizen. Ik ben heel blij dat alle gemeenten hebben besloten om het Netwerk voort te zetten tot eind 2024 en zich blijven inzetten voor verbetering van de ketenmobiliteit.

Kortom: samenwerking is het sleutelwoord. Ik vind het mooi om te zien hoe deze op alle fronten zo goed verloopt en dat iedereen met onverminderd veel enthousiasme werkt aan onze Wunderline. Ik ga dan ook met veel vertrouwen het nieuwe jaar tegemoet. Namens alle partners wens ik u prettige feestdagen, een goede jaarwisseling en blijf vooral gezond!

Tjeerd Postma,
projectleider Wunderline

Nieuws uit de stuurgroep

Belangrijk nieuws uit de Wunderline Stuurgroep van 4 december 2021

- Het draagvlak voor de Wunderline bij de Europese Commissie en het Parlement in Brussel is versterkt. De Wunderline blijft een Europees 'flagship project'.
- De uitvoering van de werkzaamheden door ProRail en DB verloopt volgens plan. De aanpak Friesenbrücke is gestart.

- De bewonersparticipatie spoorverdubbeling Scheemda - Winschoten is in volle gang.
- Het Uitvoeringsprogramma Ketenmobiliteit is vastgesteld en het Netwerk wordt voorgezet met steun van gemeenten en Kommunen.
- De Wunderline Community + bijeenkomst is succesvol verlopen.

WUNDERLINE COMMUNITY +

Op 18 november 2021 vond de Wunderline Community + plaats. Een plus-editie omdat de bijeenkomst een Europese dimensie kende. De verbinding tussen Europa en de regio en de rol van de Wunderline stonden centraal. Met diverse gasten werd er gesproken over grensoverschrijdende spoorverbindingen, het European Year of Rail, innovaties en natuurlijk de Wunderline. Berend Lindner (Staatssekretär Land Niedersachsen), Fleur Gräper van Koolwijk (gedeputeerde provincie Groningen) en Ronny Meyer (Staatsrat Vrije Hanzestad Bremen) verzorgden de opening van de bijeenkomst met een welkomstboodschap. Hierin benadrukten zij vooral de goede samenwerking met de partners. Daarnaast onderstreepten zij de rol van de EU in het project Wunderline.

European Year of Rail

Het programma bestond uit drie thema's: European Year of Rail, innovaties en Connecting regions, connecting Europe. Voor het eerste blok schoven Herald Ruijters (directeur European Commission, DG MOVE) en Wim van de Camp (Nederlandse ambassadeur van het Year of Rail) digitaal aan. Ruijters ging in op (toekomstige) ontwikkelingen en vertelde over een nieuw Europees voorstel in 2022. Dit voorstel moet leiden tot CO₂-reductie en uiteindelijk tot zero emission mobiliteit. Ruijters gaf nadrukkelijk aan dat de Wunderline kan bijdragen aan dit plan, maar dat het project meer en grotere ambities moet hebben. Hij pleitte met name voor elektrificatie van het spoor aan Nederlandse zijde van de grens, omdat waterstof "geen langetermijnoplossing is." Wim van de Camp sprak kritisch over de nationale financiële bijdragen en vindt dat de EU zich nadrukkelijker moet uitspreken voor de trein.

Innovaties en Connecting regions

Tijdens het blok innovaties spraken Janek Pfeifer van Deutsche Bahn en Pieter Lautenbach van ProRail over innovaties. Hierbij ging het over de inzet van drones bij spoorwerkzaamheden en over de

aanpak van de zwakke ondergrond aan zowel de Nederlandse als de Duitse zijde van de grens.

Connecting Europe

In het laatste blok werd de link gelegd tussen Europa en de regio. Online aanwezig waren Gitta Connemann (Bundestagsmitglied), Cora-Yfke Sikkema (burgemeester gemeente Oldambt) en Torsten Slink (Hauptgeschäftsführer IHK Ostfriesland-Papenburg). Zij benadrukten het belang van de Wunderline voor de gemeenten en de vele stakeholders. Met name het belang van de ketenmobiliteit werd genoemd. Dit gaat om de aansluiting van deur tot deur en de meerwaarde hiervan voor de gehele grensregio.

Afsluiting

Tjeerd Postma, projectleider Wunderline en Götz-Friedrich Schau, Referatsleiter van het Verkeersministerie in Niedersachsen, sloten de Community bijeenkomst af. Zij concludeerden gezamenlijk dat de Wunderline op het goede spoor zit wat betreft planning, ketenmobiliteit en samenwerking in het Nederlands - Duitse Wunderline-team. De Wunderline moet in de toekomst vooral aandacht besteden aan het vergroten van de ambities en aan het door Ruijters genoemde elektrificatievraagstuk. En het zal als schakel tussen belangrijke Europese centra een volwaardig onderdeel moeten worden van het Europese netwerk. Wilt u de Wunderline Community + terugkijken? Dat kan, via de [website](#) of ons Youtube-kanaal (Wunderline Groningen-Bremen).

Eerste schop in de grond voor herstel Friesenbrücke

Deutsche Bahn is officieel begonnen met de herbouw van de Friesenbrücke. Het startsein werd gegeven tijdens een bestuurlijke bijeenkomst in Weener op vrijdag 23 juli 2021. Hierbij waren Duitse ministers en staatssecretarissen aanwezig. Vanwege de aangescherpte coronamaatregelen konden de Groningse bestuurders helaas niet fysiek aanwezig zijn.

Tijdens de bijeenkomst nam een schipper de aanwezige bestuurders mee op zijn schip over de Eems richting de Friesenbrücke. De onthulling van het ontwerp van de nieuwe brug was de officiële starthandeling.

Bernd Althusmann, Minister für Wirtschaft, Arbeit, Verkehr und Digitalisierung deed het openingswoord namens het Land Niedersachsen. Hij benadrukte in zijn toespraak het belang van een rechtstreekse spoorverbinding tussen Groningen en Bremen: “Dankzij de wederopbouw van de Friesenbrücke, een belangrijke voorwaarde voor de Wunderline, kan de reistijd tussen Groningen en Bremen teruggebracht worden tot minder dan tweeënehalf uur. Dit zorgt voor een betere mobiliteit van de bewoners aan beide zijden van de grens. Bovendien draagt het bij aan versterking van de hele grensregio. En ik zeg het uitdrukkelijk: Niedersachsen staat achter dit project.”

Planning herstel Friesenbrücke

Deutsche Bahn is in oktober 2021, geheel volgens planning, gestart met het verwijderen van de oude bruggdelen. Zo kan in mei 2022 de bouw starten van een nieuwe draaibrug. De nieuwe Friesenbrücke wordt de grootse spoordraaibrug van Europa. Eind 2024 zal deze klaar zijn, tegelijkertijd met de oplevering van de eerste fase van de Wunderline.

UPDATE: Spoorverdubbeling Scheemda- Winschoten

In het voorjaar van 2021 maakte de provincie Groningen bekend dat zij het spoor wil verdubbelen tussen Scheemda en Winschoten. De spoorverdubbeling vindt plaats over een lengte van ruim 4 kilometer en is onderdeel van het project Wunderline. Dit is nodig om het Nederlandse en het Duitse spoorwegennet ook in de toekomst goed op elkaar aan te sluiten. Het zorgt voor een betrouwbare dienstregeling, kortere reistijden en een goede treinverbinding tussen Winschoten en Groningen en met de regio. De provincie voert het project uit in samenwerking met ProRail en de gemeente Oldambt.

Gesprekken met de omgeving

De afgelopen maanden hebben de drie partijen gesproken met omwonenden langs de spoorlijn, met bedrijven, maatschappelijke organisaties en het waterschap. Doel was om hen te informeren en de mogelijkheid te bieden om wensen en ideeën voor het project kenbaar te maken. Vooral de gesprekken met omwonenden zijn erg belangrijk, want het nieuwe spoordeel ligt straks dicht bij hun huis. Door hen te laten meedenken over de plannen, kan de provincie een zo goed mogelijke inpassing vinden. “We willen het ontwerp zo insteken dat de mensen er zo min mogelijk last van hebben”, zegt Wunderline-projectleider Tjeerd Postma. Naast de gesprekken worden momenteel allerlei onderzoeken gedaan naar de effecten van de spoorverdubbeling op de omgeving. Er wordt onder andere gekeken naar trillingen, geluid en effecten op de natuur.

ProRail werkt het ontwerp voor de spoorverdubbeling verder uit en neemt de aandachtspunten van de omgeving hierin mee. Begin 2024 starten de werkzaamheden. Eind van dat jaar moet de spoorverdubbeling tussen Winschoten en Scheemda klaar zijn. Dan gaat ook de Wunderline rijden.

Uitvoerings- programma en voortzetting netwerk

In juni 2021 sloot het Duits-Nederlandse Netwerk Ketenmobiliteit de eerste netwerkperiode af. Inmiddels hebben de meer dan twintig partners langs de lijn de intentieverklaring ondertekend. Hiermee is hun financiële bijdrage en de voortzetting van het netwerk gegarandeerd. Het doel is om de vele maatregelen uit te voeren die in het Uitvoeringsprogramma Ketenmobiliteit **"Meer regio, meer reizigers"** genoemd worden. Zo kunnen de reizigers van de Wunderline op een goede en snelle manier van en naar de stations reizen. Het Netwerk Ketenmobiliteit is daarnaast als een van de winnaars uit de bus gekomen van de wedstrijd 'Samen succesvol. Mobiel in plattelandsgroen'. Hiermee wordt het project gepresenteerd in Mobilikon, het online-naslagwerk voor mobiliteitsoplossingen.

"Als Wunderline team zijn we erg blij dat het netwerk ketenmobiliteit, gezamenlijk met alle 24 Nederlandse en Duitse partners, wordt voortgezet. Het netwerk bruist van de kennis, energie en het enthousiasme om de maatregelen uit te voeren die het reizen van en naar de Wunderline stations aanzienlijk makkelijker maken."

Bettina Fabich, Netwerkcoördinator Ketenmobiliteit

Workshops ketenmobiliteit

Het netwerk ketenmobiliteit wil de aansluiting van deur-tot-deur verbeteren voor reizigers. Het netwerk wordt gefinancierd vanuit het EDR/Interreg-project 'Net(z)werk+'. Het Netwerk organiseert regelmatig workshops rond verschillende mobiliteitsthema's. Zo was er in september een workshop rondom het thema 'fiets'. Dit was een brainstorm over de verbinding tussen trein en fiets en de manier waarop de twee elkaar kunnen versterken. De volgende bijeenkomst van het Netwerk Ketenmobiliteit is in januari 2022. Dan staat de vormgeving van de stationsomgeving centraal. Vragen over de Wunderline Ketenmobiliteit? Stuur een mail naar wunderline@provinciegroningen.nl.

WUNDERLINE GO: Ontdek de wonderen van onze regio

De Wunderline rijdt nog niet. Toch heeft de verbinding Groningen-Bremen nu al iets bijzonders te bieden: de 'Wunderline GO' app. Met deze app kunnen reizigers de wonderen ontdekken in onze grensoverschrijdende regio. Daarmee zorgt de app voor een versterking van het grensoverschrijdende toerisme.

Langs het Wunderlinetraject kun je als reiziger veel bijzonderheden ontdekken. De app biedt vijftien routes aan langs de spoorlijn. Bijvoorbeeld in Groningen, Midden-Groningen, Oldambt, Bunde, Weener, Westoverledingen, Leer, Jümme, Augustfehn, Westerstede, Bad Zwischenahn, Oldenburg, Hatten, Hude en Delmenhorst.

Wonderen langs de Wunderline

In de app neemt conductrice Lisa reizigers mee in de zoektocht naar wonderen. Bijvoorbeeld bijzondere gebouwen, plaatsen of personen. Een kompas op de smartphone navigeert reizigers naar hun doel. Klinkt simpel, maar dat is het niet. De app laat alleen de richting en de afstand zien naar de bestemming. Tijdens de zoektocht krijgen reizigers plaatjes en video's te zien met informatie over de omgeving. De app maakt gebruik van augmented reality. Hiermee zien reizigers de wonderen in 3D op de telefoon.

De Wunderline GO-app is een initiatief van de gemeenten langs de lijn. Hiermee willen ze de bekendheid van de regio vergroten. Het project staat onder leiding van de stad Oldenburg en wordt uitgevoerd door Ostfriesland Tourismus en de provincie Groningen / project Wunderline.

WUNDERLINE IN BRUSSEL EN NOORD-DUISSLAND

De Wunderline is een Europees flagship project en mede gefinancierd vanuit de Europese Unie. Voor meer zichtbaarheid en naamsbekendheid is de Wunderline regelmatig actief in Brussel. Ook voor de Europese stakeholders is de Wunderline niet alleen een spoorproject, maar “a project of mobility and people”.

Europa: Wunderline, Year of Rail en TEN-T

Half november vond vanuit de Wunderline (provincie Groningen en Niedersachsen) online overleg plaats met o.a. leden van het Europees Parlement en de Europese Commissie, DG MOVE. Zo werd er gesproken met Herald Ruijters, de Europarlementariërs Jan-Christoph Oetjen en Vera Tax en Wim van der Camp, de Nederlandse ambassadeur van het European Year of Rail. Hierbij ging het vooral over de meerwaarde van de Wunderline voor de grensoverschrijdende samenwerking en de ketenmobiliteit. Ook de komende herziening van het Europese subsidieprogramma voor o.a. grensoverschrijdende spoorverbindingen, TEN-T en toekomstige Europese ontwikkelingen stonden centraal.

Met deze gesprekken wordt het draagvlak behouden voor deze unieke grensoverschrijdende verbinding. Bovendien zijn de vele stakeholders in Brussel op de hoogte gebracht van de behaalde resultaten en de vervolgstappen. Zie voor meer informatie ook het Position Paper “[Wunderline Connecting Europe](#)” en “Wunderline in een oogopslag”, oftewel “[Wunderline at a glance](#)”.

Noord-Duitsland: Wunderline en Via Hanseatica

Niet alleen in Brussel, maar ook in Noord-Duitsland was de Wunderline via de Industrie- und Handelskammer Nord actief. In de IHK Nord werken 12 kamers van koophandel uit vijf Noord-Duitse deelstaten (o.a. Bremen, Niedersachsen en Hamburg) samen. Zij organiseerden eind november een online meeting: “Mit Ten-V zu einer besseren Infrastruktur im Norden”. De Wunderline maakt voor de IHK Nord deel uit van de zogenaamde “Via Hanseatica”, de corridor langs de Noordzee- en Oostzeekust. Deze loopt van Amsterdam via Bremen en Hamburg naar Gdansk en Riga. Europarlementariërs Oetjen en Gieseke onderstreepten tijdens de online meeting het belang van de Wunderline als grensoverschrijdende verbinding. Ook DG MOVE benoemde het flagship-karakter van de Wunderline. De IHK Nord pleit ervoor om de Wunderline, als onderdeel van de West-Oost verbinding “Via Hanseatica”, op te nemen in het TEN-T kernnetwerk. Ze publiceerden het [Position Paper](#) en noemen de Wunderline hierin als belangrijke grensoverschrijdende verbinding. Al deze ontwikkelingen onderstrepen de positie van de Wunderline als grensoverschrijdende en bovenregionale verbinding. De Wunderline is dan ook een belangrijke Europese schakel tussen Noord-Nederland – Noordwest-Duitsland en daarmee via Amsterdam naar Brussel enerzijds en via Hamburg naar Berlijn of Kopenhagen en Scandinavië anderzijds.

VERANSTALTUNGSBERICHT// 30.11.2021

CONNECTING EUROPE: MIT TEN-V ZU EINER BESSEREN INFRASTRUKTUR IM NORDEN

Norddeutschland ist das Tor zum Welthandel & die Wirtschaft im Norden ist auf gute Verkehrswege und leistungsfähige Anbindungen an europäische Verkehrsnetze angewiesen.

Wie erreichen wir eine Stärkung der Netzresilienz?
Wie können wir Verkehrsprojekte schneller umsetzen?
Wie sieht das TEN-V-Netz der Zukunft aus?

Infos zu unserer Diskussion gibt es unter: www.ihk-nord.de

EUROPEAN YEAR OF RAIL

Het jaar 2021 is door de Europese Unie uitgeroepen tot Year of Rail. Hiermee vraagt de EU aandacht voor het belang van goede Europese treinverbindingen. Doel is om ervoor te zorgen dat na de pandemie in heel Europa meer mensen en goederen via het spoor gaan reizen. Treinreizen is niet alleen veilig en snel, maar ook duurzaam. Vervoer is verantwoordelijk voor een kwart van de broeikasgasuitstoot in de EU. Hiervan neemt spoorvervoer slechts 0,4 % in. Dat komt omdat het spoor grotendeels is geëlektrificeerd. Door de trein te promoten als een duurzaam vervoermiddel, als alternatief voor autovervoer, kunnen klimaatdoelen uit de Green Deal behaald worden.

Wim van de Camp is de Nederlandse ambassadeur van het European Year of Rail. Hij stelt dat er grote kansen liggen voor

het Europese spoor. "Slechts 7% van de reizigers en 11% van de goederen in Europa worden nu over het spoor vervoerd. (...)

Ik ga mij daar namens Nederland sterk voor inzetten dit jaar", laat hij weten.

De Wunderline is erg blij met de Europese erkenning van het belang van duurzaam treinvervoer. Tijdens het Year of Rail zijn in heel Europa verschillende activiteiten georganiseerd rond dit thema. Ook de Wunderline heeft hieraan bijgedragen. Bijvoorbeeld met de Wunderline Community + bijeenkomst in november.

EUROPEAN YEAR OF RAIL 2021

Per januari 2022 heeft de Wunderline een nieuwe website! Kijk voor informatie en het laatste nieuws over het project op www.wunderline.eu

Groningen

Winschoten

Leer

Oldenburg

Bremen

CONTACT

Uw reacties en suggesties zien we graag tegemoet!

Voor verdere info en vragen:

Team Wunderline

Eline Luchtenberg (PR en Communicatie): e.luchtenberg@provinciegroningen.nl

www.wunderline.nl

Von der Europäischen Union kofinanziert
Fazilität „Connecting Europe“

ProRail

Niedersachsen

NETZE

